Број 234. У Новом Саду, у суботу 16 октобра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 10 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Руска балтичка флота.

Овако причају Енглези:

На Северном Мору у близини Хула ноћ је. Енглески рибари хватају рибу и певају на својим баркама. Тада се појављују руски ратни бродови. Плови балтичка флота. Енглески рибари зауставили песму, престали ловити и радознало гледају у руске бродове. Тада одједном руски бродови почињу да сипају ватру из топова на мирне и безазлене рибаре енглеске. Они уништују неколко бродова и многи енглески рибари су утопљени, разнети и погинули.

После ове приче стоји цео свет задивљен и не може да разуме.

А овако причају Руси:

Јављено нам је раније да будемо на опрезу, јер ће Јапанци мучки напасти нашу балтичку флоту. И јављено нам је, да су Јапанци од Енглеза купили неколико торпедњача .... Ово је све било и у енглеским листовима. — У близини код Хула, кад је пролазила руска балтичка флота, две јапанске торпедњаче у помрчини хтеле напасти руски брод, који је пловио на челу балтичке флоте. Руски брод осветлио је ватром јапанске торпедњаче, осуо је ватру на њих и утопио их је.

Ова прича је већ разумљивија и вероватнија.

Колико је стало Јапанцима и њиховим пријатељима Енглезима, да сатру руску балтичку флоту, види се из дописа, који нам је стигао за „Заставу“ из Петрограда, кад се кренула руска балтичка флота. Ево главних места из тог дописа:

„Значајно је за руску балтичку флоту ово: Она се у погледу ратног материјала, у погледу машинског склопа и прибора одликује тиме, што је један брод као други.

Руска балтичка флота, која се кренула на далеки исток, кад се упореди са оном јапанском, која је код Порт-Артура, излази да је руска и по тежини тона као и по јачини оружја надмоћнија од јапанске.

И овај водени цин, који има да ослободи Порт-Артур кренуо се на дални исток.

Али у путу свом, док не доспе до своје мете, руска флота мора бити врло предострожна јер јој Јапанци спремају замке чак и у европским водама. Стога балтичка флота путује не само у ратној спреми да отпочне борбу тек у Жутом Мору, него је и приправна да свакога часа дочека ма какав напад и да нападне непријатеља...

Одласку балтичке флоте на исток овде у Петрограду јако се радују, јер сматрају да ће она не само ослободити Порт Артур с мора, него да ће ускорити свршетак рата с Јапаном на мору који ће довести до потпуног пораза јапанског“.

Види се дакле каква је балтичка флота и зашто су је се бојали. Сад Енглези нададоше ларму. Ако се докаже, да су оно биле јапанске торпедњаче, онда је њихово шуровање с Јапанцима доказано. То они не смеју допустити.

И сад купе своје ратне бродове, прете и хвале се, да ће задржати руску флоту на њеном путу.

Ми смо још у јучерањем вечерњем листу „Заставе“ рекли: Ако Енглези покушају то да учине, знак је, да су се унапред спремили да у тешком часу прискоче Јапанцима у помоћ. И створили су код Хула узрок за то.

Но, ваљда тек не заборављају на Индију и да Русија није противник, с ким се може титрати.

Руско-јапански рат.

Са бојишта нема никаквих важнијих вести. Сахаров јавља, да су Јапанци покушали један напад на руско лево крило но да су одбијени. Енглески извештач јавља из Мукдена да се у четвртак на ноћ чула јака топовска паљба јужно од Мукдена, која је и у четвртак трајала. Напад су отпочели Руси. О спору између Енглеске и Русије изгледа да се ствар све више заоштрава. Ниже доносимо најновије вести.

Заплет између Русије и Енглеске.

Из Лондона јављају, да је енглески министар спољних послова Ланстаун добио од адмирала балтичке флоте Рождественског извештај о догађају хулском. У њему се вели, да никад није намерно пуцао на рибарску флотилу. Ако је који залутали метак погодио који рибарски брод, то је пуки случај. Међу рибарским бродовима нађена су два брода која су пловила великом брзином и који су тачно изгледали као торпедњаче. Он је извео закључак да су то јапански бродови и држао је, да његови бродови пуцају само на те бродове. Одлучно пориче да је заостао један руски убојни брод и да овај није хтео да спусти своје чамце, да рањеницима помогне.

Његови офисири нису знали да је погођена једна од рибарских лађа. Он изјављује своје и своје флоте сажалење, што је страдао рибарски брод и неколи погинули. Оба брода на које је пуцано, јасно су имали сва обележја ратног брода.

Међу тим ми смо добили брзојав, да је генерални штаб марине руске саопштио извештај адмирала руске балтичке флоте, Рождественског, да су код Хула две јапанске торпедњаче у помрчини хтеле напасти онај руски брод, који је пловио на челу руских бродова.

Све енглеске вести јављају, како су енглески убојни бродови свугде добили налог, да отплове у известан правац, или да се нађу на извесном месту. Уједно јављају, да је гибралтарска флота спремна да отплови и заустави балтичку флоту, а чим она буде заустављена оставиће Енглеска Русији, да отуд изводи ако хоће casus beli (узрок рату).

Још јављају из Лондона, да енглеска влада има разлога да узме, да се Француска неће дати у спор умешати ма какове кораке учинила Енглеска, да добије задовољштине од Русије.

Из Париза јављају, да је лондонски француски посланик енглеском министарству спољних послова понудио добре услуге француске владе, ако држи да би то било од користи, да се уреди енглеско-руски спор.

Руско-шпански заплет.

По најновијим вестима заплет између Шпаније и Русије решен је, пошто је шпанска влада дозволила, да руска флота у пристаништу Виго узме потребну количину угља. Чим то буде учинила — руска ће флота напустити Виго.

Из Виго-а јављају, кад је адмирал Рождественски напустио палату гувернерову, да га је један старац пољубио у руку. Рождественски је пољубио старца у чело. Искупљени свет бурно је поздравио адмирала Рождественског. Гувернер у име вароши и народа поздравио такође Рождественског и изразио је своју жељу у славу руског цара и напредак Русије.

Селе се у Бугарску.

Из Срема добијамо ове редове: „Из Нових Карловаца (Саса) и из Старе Пазове, подигло се дванаест породица, да иде у Бугарску. Своје најлепше земље од 11 и више јутара породице распродају, а неки су већ и продали.

За узрок, што хоће да се селе, наводе, да су им овде тешки општински и државни терети, а и власти су им додијале. Да су овде порези тешки, то је истина, и да се често и неправедно намету и то стоји. И још је горе зло, што нам за чиновнике међу странце Несрбе, који не знају ни овај народ ни крајеве, ни наше прилике, па све унатрашке раде.

Ово јесте зло, али од тога не треба бегати, већ га треба лечити. Који се одавде у Бугарску или на другу страну сели, тај ће отићи са зла још на горе, јер треба промислити, да ни једна држава неће дати страном држављанину своје најбоље већ очишћене земље, него пусте, које треба крчити, и где год на граници где треба главу залагати. И неће ни једна држава свом држављанину узети земљу, па дати страном. Добиће земље пусте, где нема ни надничара, ни друмова ни пијаца, па нит можеш обрадити земљу, нити што са ње добити и продати; добиће пустаре, где ће као дивљаци живити без доктора, апотеке, без дућана; добиће где на граници, где ће се само крвавити, а овде смо једва чекали, да се укине граница и путеви поправе и да нашу рану друмовима на пијацу извући можемо.

Да је у Бугарској боље, него код нас, не би Бугари долазили овамо, да сеју паприку и краставце, не би своју земљу оставили.

Чудновато, да све те агитације за сеобу, почињу у најчистијим и највећим српским местима, као да ко год настоји, да разреди Србе, где год су у већој гомили насељени. Још пада у очи, да све те земље Несрби, највише Немци купују.“

Проневерио 62.000 круна.

Јевта Крстоношић, родом из Кикинде, заступник кр. јавног бележника и председник српске православне црквене општине у Коморану, проневерио је српској црквеној општини 62.000 круна и побегао у Америку. Српска црквена општина у Коморану, зидала је сада велику зграду, и на ту нову зграду и на остало своје имање подигао је Крстоношић 62.000 круна. Полиција трага сада за лоповом.

Питамо: Зашто је епархијски административни одбор будимске епархије у опште одобрио, да се у Коморану, где нашег народа сада нема, подиже нова велика зграда и да се на њу подиже новац, и бајаги са тим шпекулира и води економија. У Коморану нема сада нашег света и нема тамо организоване наше општине. У таким местима и оно имање, што већ постоји, пропада, јер нема ко да га чува и води надзор над њим. Па зашто се онда подизала нова зграда у Коморану. Изгледа, као да је тај административни епархијски одбор за то дозволио зидање те нове зграде, да да прилике Јевти Крстоношићу, да учини ту проневеру и упропасти тако рећи цело имање српске коморанске црквене општине. Жалост што је тако.

Боже, подај му памети!

Ми смо донели у „Застави“ шта се све спрема у одбрану наших школа. Па смо том приликом рекли, да ће бити и митрополијског збора, и да је скоро решено, да ће бити у Ср. Карловцима.

Од једном излази познати шашавац у „Н. Србобрану“ и пита: Откуд сме да је то „скоро решено?“ „Скоро решено“ је исто што и решено, а он о том ништ не зна. И не зна да о том зна самостална странка.

Па нисмо ни ми знали да је сасвим решено, иначе би то донели. И донели смо оно што смо чули. Онда смо мислили, тако смо били чули, да ће наше странке узети ту ствар договорно у своје руке. Но после смо дознали друкчије. Има странака код нас којима не знаш ни главе ни репа, те се појавило мишљење, да чланови српског народног црквеног сабора узму ту ствар у своје руке, јер су они добили народно поверење.

Но „Нови Србобран“, се поново жали, а не зна зашто. Пошто је натрабуњао свакојаке бесмислице, он вели од речи до речи ово:

„Застава“ пише: „Колико смо ми

разабрали сви су за Карловце". Па додаје. А који су то сви? Ми ништа не знамо.

Но одмах после тога пише „Н. Србобран" ово: Нисмо ни ми против митрополијског збора, ни против тога, да се он држи у Ср. Карловцима. На против тврдо смо уверени, да је тај збор безусловно потребан, и да треба да се одржи у Срем. Карловцима и т. д.

Па што сте се ђапали? Зар зато што је „Застава" прво донела ту вест. Одавна је нешто труло код „Новог Србобрана" и то је више него шашавштво. И шашавштво има границе. Ако није онда знао „Н. Србобран" шта се спрема, дознаће све кад буде чему време. Због тог није морао у тако важном питању почети зипарати. Ал већ, с наше стране слободно му је. Од кога је, још је и то лепо.

Женске учитељске школе у Русији.

Руски министар просвете позвао је све губернијске школске надворнике у Петроград, да већају (уз друге стручњаке) о школама. Закључено је, да се треба побринути за што већи број учитељица, да се одмах почну отварати у свакој губернији женске учитељске школе, где их још нема, и да треба настајати, да што више буде учитељица рођених сељанака Одабраће се најбоље ученице сељанке, и добиће државне потпоре. У Русији се хоће, да уведе општа обавезна настава, да се сагради довољан број школа и приправи довољан број учитеља и учитељица. Најпре ће доћи на ред 50 губернија европске Русије. Најмање ће се отворити 50 женских учитељских школа. Народних школа има у Русији 80 хиљада, а хоће се, да се годишње отвори до 2000, тако, да би на 1200 становника дошла 1 основна школа.

Рецепти.

Кратак је век човечији, али ако је сретан, да се родио и одрастао здрав, треба да чува своје здравље, јер му је то највеће имање. Ево једне поуке.

Нега живчаног система.

Чување живаца спада у један од најважнијих задатака данашње хигијене. У том циљу најважнија је подела дана, која опет, разуме се, мора одговарати снази и подобности појединаца. И ако се не могу поставити општа начела, која могу за свакога важити, опет има извесних тачака у овом питању, које сваки ваља да има у виду. Исто тако, као што нпр. живот, који се проводи без икаквог рада, не може никада бити срећан, не сме ни рад бити претеран а нарочито код оних занимања, који изискују велика телесна или умна напрезања. Радити дневно дуже од 10 часова не може се ни у каквом случају препоручити а и тада морају наступити часови одмора, који треба да су најдужи за време оброка. После свршеног посла, треба спавањем прибавити себи потпун одмор, чиме се тело освежава и припрема за нов посао. Одрастао човек треба у средњу руку да спава 8 часова, младеж 9 до 10 часова. Часови, у које се не ради, морају се посветити освежењу и разонођењу, што се, ако је могуће, најбоље постизава шетњом у слободној природи, пешачењем, телесним вежбањем, пливањем, тоциљањем по леду, веслањем или возањем на точку, али се и ту не сме претеривати. Кад се претерано врши ма каква уобичајена вежба или спорт, наступају разне опасности. Да би се живчани систем штедио, потребно је састарати се о довољном спавању, избегавати свако претерано напрезање а вршити правилна кретања тела, поред брижљивог избегавања алкохолских пића. Исто тако није добра претерана употреба кафе и дувана, док, поред подесне хране, разумна нега коже и очвршћавање њено спадају у најмоћнија средства да се човек одржи здрав и јак.

(„Српски архив за цел. лек.").

Атентат но гостионичара.

Јављају из Граца: У једну од овдашњих најбољих гостионица дошао је и одсео неки господин. Узео је лепу, господску собу, разместио по њој ствари, уписао своје име и зовнуо по собарици газду, да дође, јер — рече — има с њим разговора. Газда дође, не слутећи никакво зло, странац му пружи писмо, понуди га да седне, и док се гостионичар мучио читајући, дошуњао му се странац иза леђа и из све снаге лупи га каменом (који је био умотан у мараму). На дреку се скупи сва хотелска послуга, ухвате странца и предаду га полицији. Мисли се, да је странац душевно болестан и да се заљубио у гостионичареву жену, а тај атентат да је била освета.

Време.

Према телеграфским извештајима од 15. октобра, у изгледу је променљиво поладно време, а на многим местима киша.

Брзојави „Застави".

Стигли 15 октобра ноћу.

Руско-јапански рат.

Петроград. Генерал Сахаров јавља: Осим мањих сукоба само се од мукденске стране чује јача паљба.

Копенхаген. Балтичка флота је пуцала на једну данску торпедњачу. Торпедњача била далеко и није погођена.

Гибралтар. Енглески бродови готови су на борбу. Официри који су на допусту позвани су кућама.

Лондон. Из Русије још нема гласа да попуштају. Енглези још једнако траже да Руси казне криве официре и даду гаранције.

Трговина.

НОВИ САД, 15. октобра 1904. —
Пшеница прва 20 к. 20 п. до 20 к. 30 п.
Пшеница средња 20 к. - п. до — к — п.
Пшеница лака 19 к. 60 п. до 19 к. 80 п.
Наполица 18 к — п. до — к. — п.
Јечам 14 к. — п. до — к. — п.
Зоб 14 к. — п. до — к. — п.
Кукуруз у зрну 15 к. — п. до 15 к. 20 п.
Кукуруз у клипу 8 к. — до — к. —
Маст 132 к. — п. до — к. — п.
Сланина 132 к. — п. до — к. — п.
Сланина паљена 132 к. — п. до — к — п.
Свињи угојени тешки 86 до 88 п.
Свињи средњи . . 80 до 84 п.
Свињи лаки . . . 76 до 78 п.

живе мере.

Теоци 76 п. до 88 пот. по кили
Јагњци — кр. до — кр. по пару
Овци 16 кр. до 40 кр. по пару.

*

БУДИМПЕШТА, 15. октобра. (Брзојавни извештај.)

Жито. Куповина је жива.

Термини.

Жито за април 10 кр. 29 пот. до — кр. — пот.
Раж за април 7 кр. 93 до — кр. — пот.
Кукуруз за мај 7 кр. 38 пот. до — кр. — пот.
Репица за август 11 кр. 20 пот. до — кр. — пот Све од 50 клг.

*

Течај новца.

Наполеон (20 франака) 19 кр. 04 пот.
20 марака (у злату) 23 кр. 50 пот.

ЛИСТАК.

Морнар.

Роман Пиера Лотија.

(Наставак)

Није имао болова нити је много патио, само је био врло слаб и та слабост све је више отимала маха. Често су га мучили страшни снови и устајао би увек окупан у зноју. Исчезле су биле све слике о љубави и љубавним сластима Заборавио је и дивно девојче и умилне часе, које је с њом проводио.

Мисли су му се непрестано враћале на мајку, на његово детињство, скромну кућицу и широки чојани шешир дедин са сомотском траком. И при помисли на једну судбину њихову срце му се цепало у грудима.

* * *

„Издржаће до првог мраза", рекао је лечник. И доиста благи ваздух одржавао га је

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ТРЕЋА

Једног дана указа се на јужном поднебију мрачна маса облака, која је све више освајала. Ваздух поста одједном хладан и влажан, а он се осећао врло зло

Другог дана била је већ студен. Матрози су хитали по крову лађе у топлим вуненим огртачима и шубарама.. А црни гаврани, кружили су око брода, пробуђујући слутњу и страх у људству. И почеше одједном да гачу самртну песму.

* * *

Ветар јо постајао све јачи и претила је бура. Матрози су имали пуне руке тешког посла. А у чврсто затвореној самртничкој комори лежала су два тешка болесника.

Јована је тресла љута грозница. Живео је у непрестаном бунилу и бунцању. Умиривали су га као мало дете. За четврт сата попустиће грозница и онда ће му донети перо и мастило, да пише својој мајци. За тим је непрестано грозничаво жудео. Болничари су крили од њега, да је море однело његов ковчег и сва мила му писма, слике и друге драгоцене успомене.

Кад и кад осетио је близину смрти, па ипак као дете чудио јој се, изгледала му је страшна немогућа и тежио је за мајчиним загрљајем. Но касније видео је пропаст где зјапи пред њиме и да ће му море бити гроб.

Напослетку отпоче грозна самртна борба. И четвртог суморног дана, посред беса буре и силне хуке запенушених таласа, задеси га смрт.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ЧЕТВРТА

Равнодушно су га сахранили, спустили на дно мора. Мрачног једног јутра, два матроза тешко су носили ушивено му тело у платну.

„Шта је то тако тешко" запитаће један. То су биле његове књиге, писма, списи и друго.

Стари, болешљиви свештеник није могао због слабости да се по бури испне горе на кров. Сахранили су га без молитве и опела.

(Наставиће се.)

ТРАЖЕ СЕ
ЗАСТУПНИЦИ
за разпачање оброчних листова, те се могу тим уносним послом такођер бавити приватници имајући познанства.
Поближе сазнаје се под насловом „добра служба" код отправништва овог листа.
I. 1048 3—3

ТРГОВИНА
кратке и галантеријске робе
СТАНКОВИЋА и ШЉИВОВАЧКОГ
у Митровици
потребује једног шегрта из боље куће, и једног млађег помоћника, који одма ступити могу. I. 1054 2—3

ПРОДАЈА КУЋЕ
У ПЕРЛЕЗУ.
Бивша кућа покојног Тоше Живановића у Перлезу, преко пута од општинске куће на ћошку, са пространим двориштем, на коме има две одељене зграде за становање, један зидани магазин и чардак, све са црепом покривено, продаје се из слободне руке. —. Обратити се ваља или на Марију Г. Живановић рођену Јанош у Карансебешу, или на Милеву М. Папић рођену Живановић у Жабљу. I. 1050 3—3

Број 75. ех 1904.

ОГЛАС ДРАЖБЕ

Темељем закључка црквене општине од 30. октобра (12. новембра) 1903., број 9., а одобреног, по славном архидијецезалном одбору од 20. септембра (3. октобра) 1904., број А. О. 701., 1274., 864. ех 1904., закључила је своју кућу, број 216. продати.

Тога ради, расписује се јавна дражба за дан 14. (27.) новембар 1904. у 2 сата после подне код опћинског поглаварства у Рајевом Селу.

Исклична цена установљује се са 640 круна.

Дражбователи имају, прије започете дражбе, у руке председника 10% од исклична цене положити.

Одбор црквене опћине, придржаје себи право, којем ће дражбователу кућу уручити.

Досталац има целу куповину у готовом положити, након што буде обавештен.

Из седнице црквеног одбора.

У Рајевом Селу дне 10 (23.) октобра 1904.

Милош Гајић адм. парохије. **Живковић** председник.

I. 1064 1-2

Српска православна црквено-школска општина у Ст. Бечеју.

Број 417.

Ц. О. ех 1904.

СТЕЧАЈ

Расписује се стечај за црквеног певца у Ст. Бечеју.

Дужности су му: У цркви свакодневно на богослужењу присуствовати и појати, свечаним, недељним и празничним данима десну певницу одржавати. Школску децу старијих разреда у складном црквеном појању обучавати, и у цркви с њима појати и на њих пазити, и у облачењу наређивати.

Плата му је годишње хиљаду круна, које ће у месечним оброцима у напред из благајне политичне општине добијати. За мали укоп једну круну, а за велики укоп две круне, кад буде позван. Од парастоса где буде позван две круне.

Они, који би на ово место компетовали, дужни су претходно у цркви у Старом Бечеју појати и лично се приказати. Ти ће и првенство имати при избору.

Изабрани певац биће као такав прву годину привремен.

Молбенице са сведоџбама имају се потписаном председништву поднети.

Рок стечају Св. Аранђео (8. новембар) 1904. године. Молбенице које после тог рока дођу, неће се у обзир узети.

Из седнице црквеног одбора, држане у Ст. Бечеју 26. септембра 1904. године.

Свет. Милованов, подпредседник.

Коста Дражић, пр. перовођа. I. 1057 1—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Костантин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду